

Mobilitet på tværs: Svenske og danske kommuner arbejder sammen om grønne mobilitetsløsninger

Mange kommuner oplever i disse år stigende udfordringer med øget automobilitet. Klima, plads, støj og trængsel sætter byplanlægningen under pres. I projektet *Mobilitet på Tværs* arbejder svenske og danske kommuner sammen med mobilitetsaktører om at forbedre grønne mobilitetsløsninger i Greater Copenhagen. Det sker blandt andet gennem samarbejde med borgere og ved at skalere viden om mobilitet. Som et led i dette arbejde er undersøgt, hvordan nye typer af løsninger kræver, at planlæggere på feltet udfordrer og udvikler deres daglige arbejde i praksis.

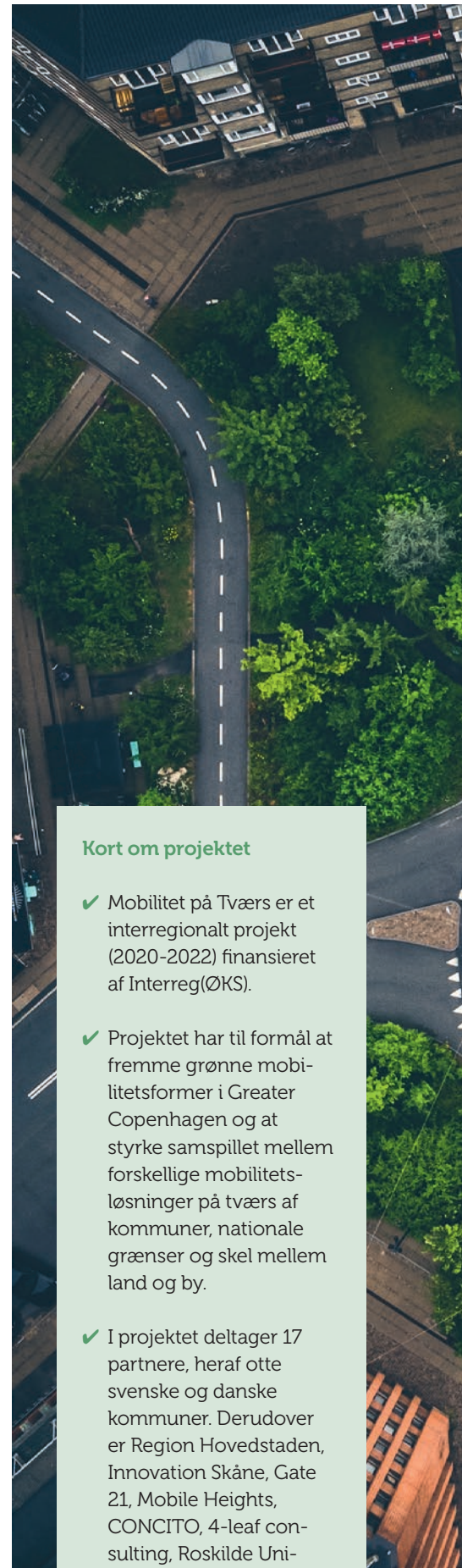
Af Katrine Hartmann-Petersen, Ph.d., lektor i mobilitet og planlægning, RUC og Nina Moesby Bennetsen, Ph.d., specialkonsulent i Teknik- og Miljøforvaltningen, Københavns Kommune¹

De fleste planlæggere ved, at det er vanskeligt at udvikle og implementere tiltag, som leder direkte til mere bæredygtig handling blandt borgere. Det er fyldt med dilemmaer at udarbejde løsninger, som både accepteres og vedtages i det politiske system og har den ønskede effekt. Mobilitetsområdet er ingen undtagelse. Nærmest tværtimod. Det kan være problematisk at gribe ind i hverdagslivets praksisser og udfordre de vaner, vi alle har. Transport- og mobilitetsplanlægningen har længe hvilet på faste forestillinger om, hvad der er muligt og måske især, hvad der er umuligt at pille ved. Samtidig hersker der ofte en forventning om, at planlægningen kan udregne løsninger, der har forudsigelige udfald.

Komplekse problemer skaber uforudsigelighed i planlægningen

Byplanlægning er fyldt med komplekse problemstillinger. Nogle kan vi forudsige og lægge planer for på forhånd, mens andre opstår uden, at de kan forudsiges, men har stor indflydelse på planlagte projektfølger. For at opnå nye og alternative resultater må planlægningen forsøge at rumme både det forudsigelige og det uforudsigelige². Det forudsætter at de planlæggere, der skal udfordre politikernes tankegange, aktørernes interesser og borgernes vaner, arbejder på nye måder og tænker på tværs af fagligheder, traditioner og praksisser. Dette er netop en af hensigterne med Mobilitet på Tværs.

1) Nina Moesby Bennetsen var ansat som videnskabelig assistent på RUC under det meste af projektet.
2) Hartmann-Petersen & Bennetsen 2019: "Mange Bække Små. Momentum for (Sub)Urban Mobilitetsplanlægning?" *PLAN 7-8(74)*: 39-43.

Kort om projektet

- ✓ Mobilitet på Tværs er et interregionalt projekt (2020-2022) finansieret af Interreg(ØKS).
- ✓ Projektet har til formål at fremme grønne mobilitetsformer i Greater Copenhagen og at styrke samspillet mellem forskellige mobilitetsløsninger på tværs af kommuner, nationale grænser og skel mellem land og by.
- ✓ I projektet deltager 17 partnere, heraf otte svenske og danske kommuner. Derudover er Region Hovedstaden, Innovation Skåne, Gate 21, Mobile Heights, CONCITO, 4-leaf consulting, Roskilde Universitet og DTU Diplom deltagerne

Læs mere på gate21.dk/mobilitetpaatvaers

Feltdagbogsskabelon som kan dokumentere projektets detaljer og fastholde uforudsete input til projektføreløbet. Her udfyldt af en svensk planlægger.

**Masterclass-forløb:
Et tiltrængt refleksionsrum**

En del af Mobilitet på Tværs er et frivilligt masterclassforløb, som en gruppe mobilitetsplanlæggere har fulgt. Vi gennemførte tre sammenhængende masterclasses i projektperioden. Hver seance varede to dage og bestod af teoretiske oplæg om nyere forskning på feltet, fælles diskussioner, samtaler i grupper og individuelt arbejde med egne cases. De mobilitetscases, deltagerne har arbejdet med, favner bredt: Fra udbredelse af samkørsel i landområder, over udvikling af scenarier for fremtidens unge trafikanter til first og last mileløsninger i byerne. Med udgangspunkt i ny forskning og deltagerne mange erfaringer, arbejdede de fokuseret med både at dele viden og reflektere over de roller, de dagligt skal varetage og udvikle som planlæggere. Undervejs udarbejdede vi metodiske værktøjer, som deltagerne afprøvede i deres daglige arbejde med det formål at udfordre deres egen praksis. De har eksempelvis ført feltdagbog og arbejdet med refleksionskort.

Feltdagbog

Deltagerne ønskede et format til at registrere både forudsigelige og uforudsigelige begivenheder i projektføreløbet. De ville gerne fastholde de tanker og ideer, som løbende opstår, og som ikke nødvendigvis er klare fra projektets start. De ville også gerne udfordre egen vanetænkning og blinde vinkler gennem de – ofte længerevarende – projektføreløb.

Hvad? Observation	Hvornår? Tidspunkt	Hvorfor? Refleksion	Hvordan? Relation	Hvad så? Videre proces eller dybere forståelse
Hvad er der sket/ Hvad har du lagt mærke til? Beskriv med dine egne ord, hvad der er sket eller hvad du har observeret	Hvornår og i hvilken sammenhæng skete det? Beskriv hvilken anledning eller situation observationen er relateret til.	Hvorfor er det interessant eller vigtigt? Beskriv hvorfor du lige nu finder det interessant eller vigtigt.	Hvordan er observationen relateret til projektets mål og kriterier? Beskriv hvordan du ser at observationen har relation til de mål, I har sat op i projektet.	Hvordan kan vi gå videre med dette? Hvem kan gøre hvad? Eller: Hvilke fortællinger er centrale i observationen? Hvordan kan vi videre arbejde med dem?
Første mødet med fokusgruppen	Kvällen, 8/4-21. Digitalt möte med fokusgruppen	Behöver satsa på att få fler personer att anmäla sig till fokusgruppen. Ca 10 personer deltog från	Involvering av boende och verksamma. För att kunna skapa en hållbar lösning måste vi ha med oss orten.	Hur ska man få människor engagerade?
Workshop med fokusgruppen	22/april, digitalt kvällen	Endast 8 personer deltog. 13 hade anmält att de skulle komma och 28 anmält intresse för fokusgruppen. Bra möte med stort engagemang. Kanske lite ytligt kring lösningarna.	Lokala engagemanget	Hur går vi vidare med detta nu? Hur skapar vi större engagemang och behåller det som finns?

Deltagerne var glade for de refleksioner, som feltdagbogen igangsatte men gav også udtryk for, at det var en udfordring at finde tid til at få det gjort. Tilbagemeldingerne viste, at dem, der havde tilpasset den til et format, der passede overskueligt ind i deres daglige rutiner, oplevede at få nye øjne på indgroede vaner. Ikke alle refleksioner kunne bruges direkte, men de oplevede, at en åbning for ind imellem at tage projektet i en ny retning, udforme indsats på nye måder, genbesøge projektforsløb eller inddrage inspiration fra forskning, kan udfordre praksis og lede til nye resultater.

Refleksionskort

For at finde nye løsninger må vi blive ved med at stille nye spørgsmål. For at skabe rum for refleksion udviklede vi et sæt samtalekort, som hver deltager fik. Hvor feltdagbogen fortrinsvist er et individuelt værktøj, kan refleksionskortene bruges i projektprocesser, når projektdeltagere i fællesskab skal bringe nye tanker ind i projektudviklingen – enten internt i projektet med kollegaer eller på tværs af et projekts samarbejdspartnere.

Kortene stiller meget åbne spørgsmål, som kan være med til at starte en diskussion, som ikke alene styrker argumenterne for det, der allerede er vedtaget i projektet, men som samtidig forsøger at få det usagte og uforudsigelige på bordet. Det er spørgsmål som for eksempel 'Hvad er det mest uventede, der er sket?', 'Hvad er det mest forudsigelige?', 'Hvordan kan du bruge det uventede til at tænke nyt?' eller 'Hvad ville en udefrakommende sige er en fejl og en succes?'. På den måde åbnes mulighed for at gribe åbninger i de dele, der ikke gik som forventet i processen. Planlæggerne meldte tilbage, at kortene etablerede et nyt blik på deres egne roller og praksisser. Det blev også nævnt, at det var rart at starte de ofte forudsigelige projektdiskussioner på nye måder, fordi de via samtalekortene blev ledt ind i andre fortællinger end dem, de plejer at levere.

Hvordan undgår man at opfinde hjulet forfra hver gang?

Sådan spurgte en planlægger, da vi mødtes første gang i masterclassforløbet. Alt for mange planlæggere på mobilitetsfeltet har en oplevelse af at skulle starte forfra hver gang et nyt projekt indledes.

En del af svaret er naturligvis at dele viden og erfaringer på tværs af aktører og kommunale grænser. Genkendeligheden i de problematikker, som planlæggere sidder med, er stor. Uanset om deltagerne arbejder med by- eller landrelaterede problemstillinger, er der mulighed for at spejle de udfordringer, som går igen i borgernes hverdagsliv. Det refleksionsrum, som masterclass-forløbet motiverede, er iscenesat, men de løbende refleksionspraksisser kan deltagerne tage til sig og bruge i fremtidige mobilitetsprojekter. Mange planlæggere oplever, at kravene til deres kompetencer stiger. De forventes at indtage mange forskellige roller i forsøget på at skabe politiske resultater og påvirke borgernes adfærd i hverdagslivet. Brugen af værktøjer, som udfordrer både det forudsigelige og det uforudsigelige – ved både de formater, vi kender og de tiltag, vi ikke har prøvet før – kan være med til at øge rækkevidden i projekterne. I den daglige, travle planpraksis bortprioriteres dette for ofte, dermed risikerer vi (i den bedste mening) at reproducere for meget af det, vi allerede ved. Nye løsninger og krav kræver nye refleksioner.

Refleksionskortene kan udfordre projektdeltagernes tanker og skærpe blikket for projektets fremdrift og resultater

